

Til § 160.

110) Flertallet har ment, at praktiske Hensyn vel medføre, at der kan tilstedes Indskrænkning i Militæres Ret til at deltage i civile Medborgeres politiske Foreninger og Forsamlinger, men at denne Indskrænkning ikke burde udstrækkes til at gjælde saadanne Tilfælde, hvor en dertil kompetent offentlig Myndighed har indvarslet til Forsamlingen, ligesom der ogsaa bør udtræves et for hvert enkelt Tilfælde udstedt særligt Forbud, da Myndighedsmissbrug derved sjældnere vil forekomme.

111) Naar nogle Medlemmer (Vajers, Bertelsen, Busk og N. Jensen) foreslaa at udstemme Lovforslagets § 160, hvorved Krigsmænds Forenings- og Forsamlingsfrihed — selv om Vædringsforslaget under Nr. 110 skulde blive vedtaget — formentlig ikke ordnes paa en formaals-tjenlig Maade, til Skade ei alene for selve Krigsmagten, men for hele Folket, for hvilket det ikke vilde være heldigt, om hin i visse Henseender blev stillet som „en Stat i Staten“, — da ledes man allerede af formelle Grunde til at foreslaa dette. Grundlovens § 94 har vel erkjendt, at der for Krigsmagten maa kunne ske Indskrænkninger i den Borgerne i Almindelighed tilfikkrede Forenings- og Forsamlingsfrihed m. m.; men da man, 28 Mar efter Grundlovens Ikrafttræden, endnu ikke har følt stærkere Trang til i Lovform at bestemme, hvorledes disse Forhold bør ordnes, tør man i denne Kjendsgjerning vistnok se et Bevis for, at man endnu saavner tilstrækkelig Erfaring til at kunne opstille fyldebægtende For skrifter i denne Henseende. Saaledes leilighedsvis ved en Straffelov at foregribe en samlet Overveielse af det Forhold, hvori Krigsmagten i en Stat med Danmarks Forfatning med Hensyn til borgerlige Rettigheder og Friheder bør stilles til det øvrige Folk, kan neppe stærkt nok fraraades. Straffeloven bør ikke saaledes paa Forhaand fastslaa, i hvilke Tilfælde Krigsmænd „uden Foresattes Tilladelse“ eller „imod Forbud“ maa, eller ikke maa, deltage i Foreninger eller Forsamlinger af denne eller hin Natur; derimod kunde Straffeloven have optaget Straffene for Overtrædelserne, dersom det allerede havde været ordnet ved almindelige Love, med hvilke Indskrænkninger Grundlovens § 87 (om Foreningsfriheden) og § 88 (om Forsamlingsfriheden) skulde være anvendelige for Krigsmagten, saaledes som t. Ex. Straffebestemmelserne fra Lov af 21de Marts 1874 om Underklassernes Formuesraadighed ere optagne i Lovforslagets § 194 (jfr. Vædringsforslag Nr. 135), eller fra Forordning af 17de Oktober 1731 (jfr. Nr. Art. Br. af 1756 § 400), om Krigsmænds Tilladelse til at indgaa Ægteskab, i § 181. — Den sidstnævnte Indskrænkning i den almindelige Ret til Ægteskabs Indgaaelse forekommer os imidlertid saa forældet og tillige saa skadelig for Sædeligheden, at ogsaa den bør tages under forment Overveielse og muligvis finde et mere tidsvarende

Udtryk i en almindelig Lov, inden tilhørende Straffebestemmelser fastsættes; og det er derfor i følge streng Overensstemmelse med vor Stilling til § 160, at vi foreslaa, at ogsaa § 181 skal udgaa af Lovforslaget.

Væsentlig ledes vi dog af reelle Grunde til at foreslaa, at § 160 udgaa. Hvad enten denne Paragraf vedtages med eller uden Vædringsforslaget Nr. 110, ville Krigsmændene let blive givne til Pris for uberegnelig Vilkaarlighed, naar det skal være lagt i forskjellige Foresattes Haand at afgjøre, om deres Undergivne maa deltage i nogle Foreninger og Forsamlinger, men ikke i andre. En Foresat vil derved kunne tillade nogle af sine Undergivne, hvad han forbyder andre; og den Undergivne vil under en ny Foresat kunne opnaa en Tilladelse eller blive stillet under et Forbud i modsat Retning af, hvad der gjaldt ham tidligere. Vædringsforslaget Nr. 110 er vel et lille Fremstrid i Sammenligning med Lovforslagets Bestemmelse, hvorved en Foresat endog skal kunne forbyde en Undergivent, som er Vælger, at deltage i et i Kraft af Lov af 12te Juli 1867 indvarslet Valgmøde, for saa vidt som det nævnte Vædringsforslag sikrer den Undergivne Afgangen til Møder af denne — om end vigtige, saa dog forholdsvis sjældne — Art. Men de fleste Møder, Forsamlinger og Foreninger vil den Undergivne — ogsaa efter Vædringsforslaget Nr. 110 — udsættes for at blive udelukket fra, dersom han tilfældigvis skulde faae en mindre frifundet Foresat, hvis Meninger i politisk, religiøs eller anden Retning han ikke kan dele. I vor Tid, da Forenings- og Forsamlingslivet er saa stærkt, vil derved en utaaletig Evang kunne lægges paa de Undergivne.

Den Indvending, at Forkastelsen af § 160, med eller uden Vædringsforslaget Nr. 110, vil lade den bestaaende Tilstand vedvare i de omhandlede Henseender, bør ikke kunne affrække Nogen fra at medvirke til, at Afgjørelsen af de hidværende vigtige Spørgsmaal opsættes, indtil en samlet Overveielse af de i Grundlovens § 94 bebudede Indskrænkninger for Krigsmagten m. m. har fundet Sted. Hvad enten § 160 udgaa eller ei, vil vedkommende Foresatte nemlig mere eller mindre kunne hindre sine Undergivne i at deltage i Forenings- og Forsamlingslivet, t. Ex. ved at kommandere dem til Tjenesteforretninger eller ifkun til at opholde sig paa et bestemt Sted i den Tid, da et eller andet Møde holdes. Men saa længe vedkommende Foresatte ikke kan støtte sin Færd ved flige Leiligheder til et bestemt Lovbud, er der dog Haab om, at denne hans Færd, for saa vidt den maatte anses for dadelværdig, vil blive misbilliget af den oplyste offentlige Mening, og derfor ikke saa let vil gjentage sig. For saa vidt Nogen skulde mene, at, dersom § 160 udgaa af Lovforslaget, vil § 41 i Krigsartillerne af 9de Marts 1683, hvorved „alle mistænkelige Forsam-